

documentació tècnica

CRITERIS D'ACTUACIÓ EN CONTROL DE PLAGUES URBANES

Introducció

És important saber que, exceptuant les empreses d'àmbit alimentari, les quals han de disposar de *Programes de Desinfecció, Desinsectació i Desratització (DDD)*, la legislació vigent no obliga a realitzar tractaments d'aquest tipus a altres locals.

Per tant, donat que les substàncies utilitzades en aquests tractaments no són innòcues, és aconsellable avaluar, en primer lloc, quina és la millor manera de prevenir l'aparició de la plaga. També, és important tenir en compte les característiques estructurals del local i de les persones que hi treballen de forma habitual.

En el cas que sigui imprescindible fer un tractament, com a norma general, s'ha de considerar la possibilitat d'usar mètodes físics, mecànics, biològics o bioracionals, per aquest ordre, abans de recórrer a un mètode químic.

Finalment, si s'ha de d'utilitzar un mètode químic, s'ha de procurar que els plaguicides emprats siguin com més innocuus millor.

Condicions que ha de reunir l'empresa de control de plagues

Quan es contracta una empresa de control de plagues, no només, es contracta una aplicació de plaguicides, sinó que es contracta un servei, al qual correspon l'adopció de les mesures més adequades per prevenir i controlar les plagues.

Aquestes empreses han de reunir un seguit de condicions que la part contractant ha d'assegurar-se que compleixen.

Els requisits que ha de complir una empresa de control de plagues són els següents:

- Estar inscrita al *Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides* de la Direcció General de Salut Pública del Departament de Sanitat i Seguretat Social, per a l'àmbit ambiental i/o per a l'àmbit de la indústria alimentària.

En cas que s'hagin de realitzar tractaments fitosanitaris (sanitat vegetal), cal que, també, estigui inscrita al *Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides* de la Direcció General de Producció i Indústries Agroalimentàries del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, per a l'àmbit fitosanitari.

- El personal de l'empresa que realitzi els tractaments ha d'estar en possessió del carnet d'aplicador de tractaments DDD, lliurat pel Departament de Sanitat.

El responsable del tractament ha de tenir el carnet d'aplicador de tractaments DDD de nivell qualificat.

El personal auxiliar del tractament ha de tenir el carnet d'aplicador de tractaments DDD de nivell bàsic.

La possessió del carnet de manipulador de productes fitosanitaris, lliurat pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, no autoritza la pràctica de tractaments de desinsectació, desinfecció i desratització ambientals ni a la indústria alimentària.

- Haver realitzat l'avaluació de riscos i tenir-la actualitzada.

- Complir l'article 24 de la Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals, respecte a la coordinació empresarial, tant pel que fa a treballadors d'empreses de treball temporal, com a la subcontractació d'altres empreses.

- Si utilitzen empreses subcontractades, també, hauran de complir l'article 116 de la Llei 13/1995 de contractes de les administracions públiques, referent a la comunicació d'aquesta circumstància a l'Administració.

- Utilitzar productes plaguicides autoritzats per la Direcció General de Salut Pública i Consum del

Ministeri de Sanitat i Consum, per a l'Àmbit que correspongui (ambiental o alimentari).

- Disposar de protocols de treball escrits, on s'especifiquin les tècniques d'aplicació, els riscos per a la salut que impliquen els diferents productes i les mesures de prevenció que cal adoptar abans, durant i després del tractament.

Actuació de l'empresa de control de plagues davant d'un tractament

En primer lloc, ha d'informar del tractament que realitzarà a qui el contracta, per escrit i amb suficient antelació, per tal que els responsables dels llocs afectats per aquest tractament puguin ser informats sobre les mesures de precaució i seguretat que han d'adoptar.

Ha d'assegurar-se de l'absència de treballadors a les àrees afectades pel tractament durant l'aplicació i durant el termini de seguretat (temps mínim que ha de transcórrer des que s'aplica el plaguicida fins que es pot tornar a entrar al local, un cop ventilat).

Ha d'assegurar-se, també, que els sistemes d'aire acondicionat o de ventilació no constitueixin un mitjà a través del qual es puguin contaminar zones on no s'hagin adoptat les mesures de seguretat pertinents.

La informació que proporcionarà ha de contenir, com a mínim:

- El nom de l'empresa.
- La resolució de l'inscripció de l'empresa al Registre oficial d'establiments i serveis plaguicides del Departament de Sanitat i Seguretat Social.
- Les dades del responsable del control i del seguiment de les mesures preventives que s'han d'adoptar, tant per part de la pròpia empresa com pel centre de treball on es farà el tractament.
- Les dades dels aplicadors (carnet d'aplicador DDD, nivell de qualificació, data d'expedició).

- La seva avaluació de riscos signada per un tècnic de prevenció de nivell superior.

- Les dependències afectades pel tractament.

- Els organismes contra els quals s'efectua el tractament. També, inclourà un estudi de les vies d'accés de la plaga al centre de treball i les mesures correctores per evitar-la.

- L'informe tècnic sobre les característiques del tractament:

- La data en que s'efectuarà el tractament amb l'hora d'inici i de finalització previstes (d'acord amb el responsable del local).
- El tipus de tractament que per ordre de preferència ha de ser: (1) físic, (2) mecànic, (3) biològic, (4) bioracional, (5) químic.
- Si s'ha previst emprar plaguicides, identificació de quins s'utilitzaran:
 - Els noms comercials i la seva composició.
 - El número de registre dels plaguicides, de la Direcció General de Salut Pública del Ministeri de Sanitat i Consum.
 - Les seves aplicacions i usos autoritzats.
 - La tècnica d'aplicació.
 - Els riscos que comporten per a la salut els productes que s'utilitzaran.
 - Els terminis de seguretat dels plaguicides.
 - Les mesures de precaució que s'han de prendre abans, durant i després de la seva aplicació.
 - El període d'absència del personal als locals afectats pel tractament i el temps de ventilació previ a la incorporació dels treballadors al lloc de treball, tenint, sempre, en compte el tipus de local on es fa el tractament i les seves possibilitats de ventilació.
 - Els mètodes recomanats per a la neteja dels locals tractats.
 - Altres mesures de seguretat recomanables.

- Un cop aplicat el tractament, precintar les àrees afectades pel tractament i posar-hi rètols amb la indicació de les hores durant les quals ningú no hi pot entrar.

- Lliurar una còpia de les fitxes de seguretat dels productes aplicats i de la resolució de la seva inscripció al registre de plaguicides de la Direcció General de Salut Pública i Consum del Minis-

teri de Sanitat i Consum al servei de prevenció del departament, que portarà un registre dels tractaments amb plaguicides que es realitzin als diferents centres de treball del departament.

- Retirar, si n'hi ha, les restes de la plaga.
- Finalment, el responsable del tractament deixarà documentació escrita sobre el tractament realitzat, que ha d'informar, com a mínim:
 - De les dependències afectades pel tractament i especificar superfície, volum o punts concrets on s'ha aplicat el producte.
 - Dels plaguicides utilitzats (nom comercial i nom del producte) i de les dosis i concentracions aplicades, així com el seu número del Registre de Plaguicides de la Direcció General de Salut Pública i Consum del Ministeri de Sanitat i Consum.
 - De la tècnica d'aplicació.
 - De les precaucions i mesures de seguretat que s'han d'observar després del tractament.
 - Del nom del responsable tècnic del tractament i la seva signatura.
 - Del nom del responsable del local tractat i la seva signatura.

■ **Actuació dels departaments que sol·licitin un servei de control de plagues**

El responsable del departament que sol·licita el servei de control de plagues s'ha d'assegurar que es compleixen els següents punts:

- En primer lloc, cal que el servei/àrea de prevenció (SPP) de l'entitat estigui informat del problema existent i n'hagi emès el seu informe tècnic.
- Així mateix, haurà de comunicar-ho i consultar amb els delegats de prevenció, tal com s'estableix als articles 18.2 i 33 de la Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals per a totes les qüestions que poden afectar a la seguretat i salut dels treballadors.
- Un cop establerta la necessitat de contractar un servei de control de plagues urbanes s'as-

segurarà que l'empresa escollida compleixi totes les condicions establertes als punts 2 i 3 d'aquest document.

Així mateix, farà constar al contracte que l'incompliment d'algun punt d'aquest protocol serà motiu per a la seva rescissió.

- També, sol·licitarà que els tractaments es facin amb productes com menys tòxics millor, i que es procuri evitar l'aplicació de productes que continguin matèries actives diferents en un mateix tractament, ja que aquesta circumstància pot complicar l'aparició de problemes toxicològics.
 - Avisarà amb temps suficient als responsables dels centres, locals o dependències que cal tractar per tal que puguin:
 - Prendre les precaucions i les mesures de seguretat que el responsable tècnic del tractament indiqui.
 - Preveure l'absència de persones, productes alimentaris i utensilis que puguin estar en contacte amb aliments, de les zones d'aplicació durant el tractament.
 - Assegurar-se que els sistemes d'aire acondicionat i de ventilació no constituiran un mitjà a través del qual es puguin contaminar zones on no s'hagin d'adoptar les mesures de seguretat pertinents.
 - Conèixer i controlar el compliment dels terminis de seguretat establerts per al plaguicida aplicat.
- Malgrat les indicacions del responsable tècnic del tractament, és recomanable que sàpiguen que un tractament realitzat amb un producte que produeix dispersió o alliberament aeri d'algun dels seus components, o que provoca olors molestes, o qualsevol altre efecte advers, és convenient observar un termini de seguretat de, com a mínim, 48 hores.
- Informar a totes les persones que puguin fer ús de les dependències, de la realització del tractament i de l'obligatorietat de respectar els terminis de seguretat i totes les altres mesures de precaució establertes.

-
- Avisar als treballadors i, especialment, al servei de neteja dels locals que, després del tractament, no poden utilitzar lleixiu ni altres productes químics. La neteja posterior a un tractament amb plaguicides s'ha de fer amb aigua a temperatura ambient i, si cal, utilitzar equips de protecció individual adients.
 - Informar, també, al personal de manteniment, vigilància, etc. del tractament realitzat i de les precaucions i terminis de seguretat.
 - Finalment, cal precintar les zones tractades i posar-hi rètols que indiquin les hores durant les quals ningú no pot entrar-hi.

Actuació en cas d'accident

- En primer lloc cal socórrer l'accidentat (el metge del SPP o el personal encarregat dels primers auxilis) i aplicar les mesures sanitàries recomanades a l'etiqueta de seguretat del producte.
- Impedir l'entrada de persones a la zona tractada fins que el risc no hagi desaparegut.
- Traslladar l'accidentat a un centre sanitari o a la mútua. És important portar l'etiqueta del producte utilitzat i lliurar-la al metge que atengui el pacient.
- Comunicar l'accident al SPP, als delegats de prevenció i a l'autoritat laboral competent.

Llista de telèfons útils en cas d'accident

- Servei/Àrea de Prevenció de Riscos Laborals del departament.
- Servei d'informació toxicològica de l'Institut Nacional de Toxicologia de Barcelona. Consultes de 8 a 15 hores els dies laborables.
Telèfon: 93 317 44 00
- Servei d'informació toxicològica de l'Institut Nacional de Toxicologia de Madrid. Consultes 24 hores tots els dies.
Telèfons: 91 262 04 20 i 91 221 93 27
- Direcció General de Salut Pública, Departament de Sanitat i Seguretat Social.
Telèfon: 93 227 29 00
- Servei de Sanitat Ambiental.
Telèfon: 93 227 29 00
- Empresa aplicadora (nom i telèfon).
- Mútua (nom i telèfon).
- Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball de la província. Consultes de 9 a 14 hores i de 15 a 17.30 hores:
 - Barcelona: telèfon 93 205 50 01
 - Tarragona: telèfon 977 54 14 55
 - Lleida: telèfon 973 20 04 00
 - Girona: telèfon 972 20 82 16
- Delegats de prevenció (nom i telèfon).

Aquest document recull i amplia els criteris donats pels Departaments de Sanitat i Treball que s'havien seguit fins ara, quan era necessari practicar una fumigació en algun centre de treball dels departaments de la Generalitat de Catalunya.